

Hegyaljai Mátyás:

A nemzetközi bűnügyi együttműködés

A rendőrség hazánkban egy központi egységen, a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központon keresztül, egységes eljárással, koncentráltan valósítja meg a külföldi rendőri szervekkel való kapcsolattartást. Ezen keresztül napi szinten működik együtt az Interpollal, Europollal és a bilaterális kapcsolatok szintjén egyéb országok rendőrségeivel.

A rendészeti terület és a Nemzetközi Büntetőbíróság egymással kapcsolatba hozható együttműködése elég szűk területet fog át, hiszen elsősorban a Bíróság által kiadott körözések továbbítása és az elkövetők felkutatása jöhet számításba. A nemzetközi szereplő ebben a tevékenységben az Interpol, amellyel a Nemzetközi Büntetőbíróság már korábban együttműködési megállapodást kötött. Ennek keretében a két intézmény együttműködik, információkat cserélnek és a Nemzetközi Büntetőbíróság által kiadni kért körözéseket az Interpol piros sarkos körözések kibocsátásával teljesíti, továbbítva azokat az egyes tagállamok nemzeti irodáinak. Ezek a körözések lehetővé teszik, hogy az így keresett személyeket a tagországokban elfogják és a kérő szervnek történő kiadatás céljából őrizetbe vegyék. Jelenleg is több olyan körözés van érvényben, amelyet a Büntetőbíróság kérésére bocsátott ki az Interpol. Ezen kívül lehetőség van még az Interpol kommunikációs hálózatának használatára, egymás rendezvényein történő részvételre és közös képzésekre is. A tanulmány áttekinti ezeket a lehetőségeket.

Bevezetés

Mindig nagy megtiszteltetés egy olyan konferencián előadást tartani, amely egy kerek évforduló alkalmából kerül megrendezésre, jelen esetben a Nemzetközi Büntetőbíróság Római Statútuma hatálybalépésének 10. évfordulóján. Bár a cím egy tág fogalmat takar, a téma ebben az esetben csak a bűnügyi együttműködés rendészeti területét érinti. Mivel a rendőrség kapcsolata az ICC munkájában csak részleges és végrehajtó szerepet kap, ezért az együttműködés bemutatása is inkább a gyakorlati kérdésekre koncentrál. Annyit érdemes még megemlíteni, annak ellenére, hogy hazánk rendőri szerveinek nincs aktív kapcsolata az ICC-vel, ez inkább pozitív, mint negatív. Az egyik oldalról kijelenthetjük, hogy hazánk egy demokratikus állam és így

* Hegyaljai Mátyás 1995-ben végzett a Rendőrtisztviselői Főiskolán, 2000-ben pedig a Pécsi Tudományegyetem Állam-és Jogtudományi Karán. Ösztöndíjasként tanult az Egyesült Királyságban, Franciaországban és az FBI Akadémián az Egyesült Államokban, valamint több speciális képzésen vett részt hazai és külföldi helyszíneken. Rendőrségi karrierje során dolgozott az Interpol Nemzeti Irodán, négy évig vezette az Europol Nemzeti Irodát és hat évet töltött diplomataként a brüsszeli EU Állandó Képviselőn. Jelenleg a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ igazgatóhelyettese, az Europol Igazgatótanácsának magyar tagja, 2012-ben beválasztották az Interpol Európai Bizottságába.

nem fordulhat elő, hogy az ICC-nek kelljen itt körözést kibocsátani. A másik pedig, hogy Magyarország nem célpontja azon bűnelkövetőknek, akik ellen az ICC már korábban körözést bocsátott ki. Természetesen ennek ellenére nem zárható ki, hogy a jövőben egy ilyen bűnelkövető hazánkat választja rejtekhelyül, így érdemes tisztában lenni azzal, hogy a Magyar Rendőrségnek milyen lehetőségei vannak a nemzetközi bűnügyi kapcsolattartás területén. Ennek rövid áttekintése után külön rész foglalkozik majd az Interpol és az ICC közötti kapcsolattal, hiszen a két szervezet között korábban már aláírásra került egy együttműködési megállapodás.¹

I. A Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ

A korábban szétagolt együttműködés már nem volt képes kielégíteni az igényeket, hiszen a kilencvenes évek során egyre több nemzetközi szervezet jött létre, amely a bűnügyi együttműködés területén tevékenykedett. Az Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK) szervezetén belül kellett kialakítani egy olyan szervezetet, amely egységes kapcsolattartó pontot tudott biztosítani a különböző területekről érkező megkereséseknek, hogy a szükségtelen átfedéseket elkerülhessük, egyúttal egy olyan egységes adatbázis is létrejöhetett, amelyből sokkal hatékonyabban lehetett koordinálni a külföldi kapcsolattartást. Külföldön már elindult a folyamat az ilyen jellegű egységes központok létrehozására, amelyek jó eredményeket is mutattak, így nálunk is az a döntés született, hogy ezt a módszert kell választani. Ennek a jelentőségét mutatja, hogy a jogalkotó úgy ítélte meg, ennek a szervezetnek a működéséhez elengedhetetlen a legmagasabb szintű jogi szabályozás, így az országgyűlés 1999. június 1-én elfogadta az Európa Unió bűnüldözési információs rendszere és a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről szóló 1999. évi LIV. törvényt. A fentiek ismeretében és a törvényi felhatalmazás birtokában 2000. február 1-én létrehozásra került a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (NEBEK) az ORFK szervezeti keretén belül kezdte meg a működését.

II. A NEBEK szervezeti felépítése

A NEBEK, mint igazgatóság jelenleg négy önálló osztály irányításáért tartozik felelősséggel. Az Europol Nemzeti Iroda, az Interpol Magyar Nemzeti Iroda, a Nemzetközi Információs Osztály és a SIRENE Nemzeti Iroda. Ezeken túl az igazgatósághoz tartoznak még a Vám- és Pénzügyőrség által delegált ún. belső

¹ Az Interpol 2004. október 5-8-án, Cancún-ban megrendezett 73. Közgyűlésén fogadták el a megállapodás

összekötők, valamint irányítja a külföldre kihelyezett összekötőtiszteket, illetve kapcsolatot tart a Magyarországra akkreditált külföldi összekötőkkel is.

II.1. Az Interpol Magyar Nemzeti Iroda²

Az Interpol³ szervezetének jelenleg 190 ország tagja, központja Lyon-ban működik és az 1923 évi alapítása óta látja el a nemzetközi rendőri együttműködés feladatait. Magyarország szintén az alapító tagok között volt, azonban az 1950-es évek politikai elképzelésébe nem fért bele egy ilyen szervezethez való tartozás, ezért 1952-ben kiléptünk a tagjai sorából.

A szervezet 1956-ban új nevet kapott: International Criminal Police Organization⁴ (ICPO)/INTERPOL. Az Interpol elnevezés a központ távirati címének rövidítéséből adódott. Az Interpol célja biztosítani és elősegíteni a lehető legszélesebb kölcsönös segítségnyújtást minden bűnügyi rendőri szerv között a különböző országokban érvényes törvények keretein belül és az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának szellemében. Létrehozni és továbbfejleszteni minden olyan intézményt, amely hozzájárulhat a köztörvényes bűncselekmények hatékony megelőzéséhez és visszaszorításához.⁵

Hazánk ismételt csatlakozására 1981-ig, az Interpol Magyar Nemzeti Iroda működésének megkezdéséhez pedig 1982-ig kellett várnunk. Az együttműködés az eltelt évek alatt egyre intenzívebbé vált, hazánk szerepe is egyre fajsúlyosabb lett, melynek következtében 2001-ben mi rendezhettük a legfőbb döntéshozó fórumot, az Interpol Közgyűlést.⁶ 2012-ben hazánk is beválasztásra került a mindössze nyolc országot számláló Interpol Európai Bizottságába, majd a tagországok döntöttek arról, hogy az Interpol Európai Regionális Konferenciájának 2013-ban Budapest adhat otthont.

szövegét.

² Az Interpol tagországokban egyetlen szervet bíznak meg a kapcsolattartással, melyet mindenhol az Interpol Nemzeti Irodájának neveznek. Magyarországon ez az egység az Országos Rendőr-főkapitányság Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központján belül kapott helyet. A nemzeti irodák 24 órás kapcsolatban állnak a főtítkársággal és egymással, így folyamatosan képesek a kapcsolatfelvételre, amennyiben bármely hazai vagy külföldi egység ezt igényli. Természetesen a jogszabályok felhatalmazása alapján a kapcsolatfelvételt önállóan is kezdeményezhetik.

³ Alapításkori elnevezése (International Criminal Police Commission) Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Bizottsága.

⁴ Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete.

⁵ Interpol-Alapszabályzat 2. cikk.

⁶ A Közgyűlés a Szervezet legfelsőbb szerve, amelyet a Szervezet tagjai által kinevezett küldöttei alkotnak. Minden országot egy vagy több küldött képviselhet, de minden ország csak egyetlen szavazattal rendelkezik. A közgyűlést évente egyszer hívják össze, amikor döntenek a következő év munkatervéről, meghatározzák a szükségesnek vélt rendelkezéseket, megválasztják az Alapszabályzatban szereplő tisztségviselőket, meghozzák a Szervezet illetékességébe tartozó ügyekre vonatkozó határozatokat, megállapítják a Szervezet pénzügyi politikáját,

Az Interpol nyomozati jogkörrel nem rendelkezik, tagjai a tagországok rendőrségei, amelyek saját nemzeti jogszabályaiknak megfelelően végzik az együttműködéssel kapcsolatos feladataikat. Tevékenységei közé az egyes országok által küldött megkeresések teljesítése tartozik, melyek elsősorban a konkrét ügyekhez tartozó információtovábbításból, a személy- és tárgykörözésekkel kapcsolatos ügyintézésekből, továbbá egyes jogsegéllyel összefüggő ügyek támogatásából áll. A szervezet a főtitkárságból és az országok nemzeti központi irodáiból áll.

A Főtitkárság végrehajtja a Közgyűlés és a Végrehajtó Bizottság határozatait, nemzetközi központként szolgál a köztörvényes bűnözés elleni harcban, továbbá a technikai és tájékoztatási centrum feladatait is ellátja. Kapcsolatot tart a nemzeti és nemzetközi szervekkel, kiadványokat ad ki, megszervezi és elvégzi a titkársági munkát a Közgyűlés, a Végrehajtó Bizottság és a Szervezet bármely más testülete ülésén, elkészíti a következő év munkaprogramjának tervezetét a Közgyűlés és a Végrehajtó Bizottság számára megtárgyalás és jóváhagyás céljából, továbbá közvetlen és állandó kapcsolatot tart a Szervezet Elnökével.

A Végrehajtó Bizottság a szervezet elnökéből, a három elnökhelyettesből és kilenc küldöttből áll. Feladatai közé tartozik, hogy ellenőrizze a Közgyűlés határozatainak végrehajtását, elkészítse a Közgyűlés ülésének napirendjét, a Közgyűlés elé terjesszen bármilyen, általa hasznosnak tartott munkaprogramot vagy tervet, ellenőrizze a Főtitkár irányító tevékenységét és munkáját, illetőleg gyakorolja a Közgyűlés által ráruházott minden hatalmat.

Az Interpol hazai egységének a feladatai látványosan nem módosultak a kezdeti évekhez képest, azonban a legjelentősebb változás, hogy a NEBEK létrejöttével törvényi szinten rendeződött a szervezethez való viszonyunk.

A magyar bűnüldöző szerv a nemzetközi bűnüldözési szervezettel folytatott együttműködése során a Rendőrség szervezetébe tartozó Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (a továbbiakban: NEBEK) útján továbbít adatot, információt, illetőleg kezdeményez adat-, illetve információigénylést vagy egyéb intézkedést. Az Interpollal történő együttműködés során a Rendőrség a szervezet alapszabálya és működési elvei szerint folytat információcserét a tagországokkal és az Interpol Főtitkárságával. Az Interpol tagság nemzetközi kötelezettségvállalásnak minősül.⁷

A törvény ezen rendelkezése így pótolta azt a hiányt, amely az Interpol keretében történő együttműködés hazai szabályozatlanságában eddig fennállt, hiszen az nem egy nemzetközi szerződésből, hanem nemzetközi szervezeti tagságból fakadó

elfogadják a költségvetést, valamint megvizsgálják és elfogadják azokat a megállapodásokat, amelyeket más szervezetekkel kívánnak megkötöni.

⁷ 1999. évi LIV. törvény 3. § (1) (2) az Európai Unió bűnüldözési információs rendszere és a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről.

kötelezettségvállalást jelent, amelynek jogszabályi háttere eddig nem volt megfelelően és egyértelműen biztosított.

Az Interpol Magyar Nemzeti Iroda továbbra is:

1. ellátja az Interpol tagországoktól (beleértve a hazai szerveket is) érkezett megkeresések teljesítését,
2. kiadja a személy- és tárgykörözéseket,
3. végrehajtói szinten ellátja az eljárási jogsegély, a kiadatás és a személyek tranzitszállításával kapcsolatos feladatokat az 1996. évi XXXVIII. tv. alapján (a felsorolt feladatok teljesítését a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériummal illetve a Legfőbb Ügyészséggel együttműködve látja el),
4. részt vesz szakmai konferenciákon Magyarországon és külföldön egyaránt,
5. összegzi a nemzetközi tapasztalatokat és értékeli a bűnözés alakulását.

Szerepének fontosságát semmi sem bizonyítja jobban, mint az elmúlt évek megkereséseinek száma, hiszen a NEBEK 2011-ben 578.833 nyílt irat továbbítását látta el és több mint 200 személy kiadatását, átadását hajtotta végre.

II.2. Az Europol Nemzeti Iroda

Hazánk vonatkozásában az Europol együttműködés előfutára az 1998-ban elfogadásra került „A csatlakozás előtti megállapodás a szervezett bűnözés elleni harcban” címet viselő dokumentum volt. Ez az okmány lehetővé tette hazánk számára már a taggá válást megelőzően az Europol-lal való együttműködés megkezdését. Ehhez szükséges volt az Europol Egyezmény előírásainak előzetes teljesítése is, melyek integrált bűnüldözési adatbázisok létrehozását és koordinált bűnüldözési információcserét irányoznak elő a szervezett bűnözés elleni fellépés során. Az Europol Nemzeti Iroda 2002 februárjában került felállításra, miután 2001. október 4-én Magyarország és az Europol között aláírásra került az a kétoldalú megállapodás, amely hazánk és a nemzetközi szervezett közötti együttműködés jogi feltételeit megteremtette. Ez a megállapodás a 2001. évi LXXXIX. törvénnyel került kihirdetésre, de ez még nem biztosított számunkra teljes jogú tagságot, hiszen azt csupán a későbbi Europol Egyezményhez való csatlakozás és teljes jogú EU tagság teremtette meg 2004. szeptember 1-jével. 2009-ben került elfogadásra a jelenleg is hatályos Europol

Határozat, amely már EU ügynökség státuszt biztosít a szervezetnek, így a Közösség pénzügyi és személyzeti szabályzata vonatkozik rá.

Az Europol feladatai:

1. az információk és bűnüldözési operatív információk összegyűjtése, tárolása, feldolgozása, elemzése és cseréje;
2. a tagállamok illetékes hatóságainak haladéktalan értesítése az őket érintő információkról és a bűncselekmények között feltárt bármilyen összefüggésekről a 8. cikkben említett nemzeti egységek útján;
3. a tagállamokban folyó nyomozás segítése különösen minden jelentőséggel bíró információt továbbításával a nemzeti egységeknek;
4. meghatározott esetekben az érintett tagállamok illetékes hatóságainak felkérése nyomozások kezdeményezésére, lefolytatására vagy koordinálására, valamint javaslattétel közös nyomozócsoportok létrehozására;
5. bűnüldözési operatív információk és elemzési támogatás nyújtása a tagállamoknak nagyszabású nemzetközi eseményekkel kapcsolatban;
6. fenyegetésértékelések, stratégiai elemzések és a célkitűzéséhez kapcsolódó általános helyzetjelentések készítése, beleértve a szervezett bűnözés általi fenyegetés értékelését.⁸

Az Europol Nemzeti Iroda hatásköre kezdetben az illegális kábítószer-kereskedelem, a terrorizmus, az illegális embercsempészet és az ezekkel összefüggésben végrehajtott bűncselekmények, az emberkereskedelem, gyermekpornográfia, a gépjárművek elleni bűncselekmények, illegális gépjármű-kereskedelem, pénz- és fizetőeszközök hamisítása, az EURO-val kapcsolatos bűncselekmények, a nukleáris és radioaktív anyagok illegális kereskedelme, illetőleg az ezekhez kapcsolódó bűncselekmények felderítésére és megelőzésére terjedt ki. A jelenleg hatályos Tanácsi Határozat viszont lehetővé teszi a két vagy több tagországot érintő szervezett bűnözés, a terrorizmus, illetve a mellékletben felsorolt súlyos bűncselekmények esetén való együttműködést. Ez gyakorlatilag a legtöbb bűncselekmény esetén való kapcsolattartás lehetőség biztosítja.

Az Europol nemzeti egység az alábbi feladatokat látja el:

⁸ A Tanács 2009/371/IB sz. határozata (2009. április 6.) az Európai Rendőrségi Hivatal (Europol) létrehozásáról. 5. cikk (1) bek.

1. az Europol – saját kezdeményezésükre – ellátják a feladatainak ellátásához szükséges információkkal és bűnüldözési operatív információkkal;
2. válaszolnak az Europol információk, bűnüldözési operatív információk és tanácsadás iránti kéréseire;
3. az információkat és bűnüldözési operatív információkat naprakészen tartják;
4. a nemzeti jog betartásával értékeli és továbbítja az információkat és a bűnüldözési operatív információkat az illetékes hatóságok számára;
5. tanácsadás, információ, bűnüldözési operatív információ és elemzés iránti kérelemmel fordulnak az Europolhoz;
6. az adatbázisaiban tárolandó információkat továbbítják az Europolnak;
7. biztosítják, hogy az Europol és saját maguk között minden információcsere jogszerűen történjék.⁹

II.3. A Nemzetközi Információs Osztály

Az információs osztály mintegy ügyeleként működve 24 órás elérhetőséget biztosít a hét bármely napján. Ennek következtében a Nemzetközi Információs Osztályon keresztül minden rendőri egység késelem nélkül kapcsolatba tud lépni bármely külföldi országgal. A szóbeli megkeresést – mely leginkább telefonon keresztül történik – minden esetben követnie kell az írásos megerősítésnek is. Az itt szolgálatot teljesítők a napnak mind a 24 órájában kommunikációképesek az Unióban leggyakrabban használt nyelveken.

Az osztály hozzáféréssel bír az összes olyan magyarországi adatbázishoz, amely a rendőri munka során számításba jöhet. Ezen túlmenően direkt számítógépes kapcsolattal rendelkezik az Interpol központi nyilvántartásaihoz. Az Interpol körözési rendszer elnevezése az un. ASF (Automated Search Facility – Automata Körözési Berendezés), amely magában foglalja a gépkocsi, az okmány, a személy és az Interpol dokumentációiban történő keresési kategóriákat. Az ellenőrzést kérő szerv így akár percek alatt meg is kaphatja a korrekt választ.

⁹ Uo. 8. cikk (4) bek.

II.4. A SIRENE Iroda

A Schengeni Információs Rendszer (Schengen Information System – SIS) jelenleg Európa legnagyobb adatbázisa, amely a rendőrségi és igazságügyi együttműködést támogatja. A rendszerhez a végrehajtás szintjén feladatot ellátó rendőr hozzáfér. Ez a rendszer tulajdonképpen három részből áll. A Központi Egység (CSIS), amely biztosítja a nemzeti végpontokat az adatállománnyal, a Nemzeti Információs Rendszer (NSIS), amely az egyes országok által kezelt adatállományt tartalmazza, valamint a SIRENE Iroda,¹⁰ amely tulajdonképpen az ügyforgalmat és a koordinációt bonyolítja.

Az EU-ba újonnan belépő országok kötelesek csatlakozni a már említett SIS II rendszerhez, mely kötelezettséget egyébként az Amszterdami szerződés is deklarálta. A SIS-hez történő csatlakozásunk után nálunk is felállt a SIRENE egység, amely biztosítja a SIS körzésekhez köthető bűnügyi információcserét, ellátja a Schengeni Végrehajtási Egyezmény 39 és 95-100 cikkekhez¹¹ kötődő ügyintézési feladatokat, emellett koordinációs, képzési és képviselési tevékenységet is végez. Valójában kiegészítő információkat szolgálnak a figyelmeztető jelzésekkel kapcsolatban.

III. Az összekötőtiszt rendszer

Az Europolnál már említésre került ez a módszer, amely annak idején Európában a kábítószer összekötők kiküldésével vette kezdetét. Az összekötők kihelyezése természetesen azon országok vonatkozásában jelent meg először, ahol a kriminalitás magas fokon volt jelen és a bűnüldözési feladatok mellett szükség volt a személyes kapcsolatok kiépítésére is.

Ezeknek az összekötőknek kiemelt szerepük volt az együttműködés megindításában, hiszen erre a kapcsolattartásra lehetett felépíteni a később létrehozásra kerülő rendszert. Ezen túlmenően fontos biztosíték volt az összekötő személye arra is, hogy az információ mindig a legmegfelelőbb kezekbe kerül és ezért természetesen az együttműködő országok is sokkal szívesebben adták át egymásnak még a bizalmas információikat is. Napjainkra ez annyira felfejlődött, hogy az összekötők már rendszeresen részt vesznek akciókban, a határon átnyúló megfigyelésben vagy akár az ellenőrzött szállítás lebonyolításában is.

¹⁰ Supplementary Information Request at the National Entries – SIRENE (Kiegészítő információ kérése a nemzeti bevitel szintjén).

¹¹ Általános bűnügyi együttműködés, Európai Elfogatóparancs, Beutazási és Tartózkodási Tiltalom, eltűnt személyek, tartózkodási hely, leplezett megfigyelés, célzott ellenőrzés, tárgykörözés.

Nem csak az előzőekben említett Europol vagy SECI összekötők jelennek meg az európai kooperáció során, hanem az FBI vagy a DEA által az egyes európai országokba telepített attasék és összekötők is. Napjainkra már annyira szerteágazóvá vált az összekötők használata, hogy az Európai Unióban nyilván is tartják¹² az egyes országok kihelyezett összekötőit, azok adatait évente kétszer is frissítik, hogy az ebben együttműködő partnerek folyamatosan lássák az aktuális adatokat. Jelenleg folyik annak a vizsgálata, hogy milyen feltételek alapján van lehetőség arra, hogy az egyik ország által kihelyezett összekötő ne csak a saját állama tekintetében járjon el, hanem több országot is képviselni tudjon, illetve a konkrét bűnügyekben is közreműködhessen.¹³

IV. Az Interpol és a Nemzetközi Büntetőbíróság

IV.1. Az Interpol és a Nemzetközi Büntetőbíróság közötti együttműködés

Elvitathatatlan az a tény, hogy az Interpol jelentős szerepet játszik a nemzetközi bűnüldözésben, ezért mindenképpen jelentős esemény volt, hogy az Interpol és az ICC között írásos megegyezés született a kölcsönös együttműködés céljából.

E szerint a felek együttműködnek a bűnmegelőzés és a bűnügyi igazságszolgáltatás területén, ideértve a rendőrségi információk cseréjét, a bűnügyi elemzést, a gyanúsítottak és szökésben lévők körözését, az Interpol körözések kiadását és továbbítását, valamint hozzáférést biztosítanak az Interpol telekommunikációs hálózatához és adatbázisaihoz.¹⁴ A két szervezet általában azokban az ügyekben működhet együtt, amelyekhez kölcsönösen mindkét félnek érdeke fűződik, de az információk átadása során fokozott figyelemmel kell lenni a hatályos rendelkezésekre és az információk bizalmasági feltételeire. A feladatok hatékony ellátásához mind a két fél kijelöl egy-egy kontaktpontot, amelyeken keresztül a kapcsolattartás folyik, és amelyek folyamatosan figyelemmel kísérik, hogy az egyezmény feltételeinek megfelelően működnek-e együtt. A felek azt is rögzítették a

¹² A nyilvántartásban szerepelnek az összekötőtisztek a küldő és fogadó országok szerinti bontásban, megjelölve azt is, ha az összekötő tevékenysége több országra is kiterjed.

¹³ Már jelenleg is több külföldi összekötő dolgozik Magyarországon, de ezzel párhuzamosan hazánknak is van kihelyezett összekötőtisztje illetve belügyi attaséja Németországban, Szerbiában, Oroszországban, Horvátországban, valamint rendőri összekötői az Interpolnál (Lyon), az Europolnál (Hága) és a Délkelet-európai Rendészeti Központnál (Bukarest).

¹⁴ INTERPOL – Cooperation agreement between the Office of the prosecutor of the ICC and the International Criminal Police Organization.

megállapodásban, hogy kölcsönösen meghívják egymást a rendezvényeire. Az ICC kérheti az Interpol Főtitkárságot, hogy bocsásson szakértőket a rendelkezésére, különösen a körözött személyek felkutatása érdekében, valamint a bűnügyi elemzések kapcsán. Ezen túl az ICC olyan kéréssel is fordulhat az Interpolhoz, hogy a tagországok nemzeti egységeitől kérjen segítséget, elsősorban a háborús bűncselekmények felderítésével foglalkozó, valamint a katasztrófák áldozatait azonosító szakértőktől.

IV.2. Az Interpol körözések kiadása

Az ICC-nek joga van kérni az Interpoltól, hogy a piros, kék, sárga, fekete sarkos körözéseket bocsásson ki és azokat az Interpol Nemzeti Irodák részére továbbítsa. Természetesen a körözések kibocsátásának meg kell felelniük az Interpol rendelkezéseinek, így adott esetben azokat módosítani vagy akár törölni is lehet. A körözések az Interpol négy hivatalos nyelvén, azaz angolul, franciául, spanyolul és arabul kerülnek kibocsátásra.

Az Interpol a felderítő csoportján keresztül támogatja a szökésben lévő bűnözők elfogásában a nemzeti rendőri hatóságokat, a bíróságokat és azokat a nemzetközi büntetőbíróságokat, amelyek a népirtás, a háborús bűncselekmények és az emberiség elleni bűncselekmények nyomozásában vesznek részt. Az Interpolnak jelenleg közel 850 piros sarkos körözése van életben népirtás, háborús bűncselekmények és emberiség elleni bűncselekményeket elkövető személyek ellen.¹⁵

IV.3. Az Interpol körözések, amelyek kiadhatók az ICC kérése alapján

Piros sarkos körözés

A piros sarkos körözés az ismeretlen helyen tartózkodó elkövető ellen kiadott elfogatóparancs kiadatás céljából. Leginkább a kiemeltként kezelt bűnözők esetében adják ki, ellátva az elkövető fényképével, személyleírásával és egyéb adataival.

2006-ban továbbították a tagállamok számára az első olyan Interpol piros sarkos körözéseket, amelyeket az ICC kérésére bocsátottak ki.¹⁶

¹⁵ *Encouraging global response to genocide, war crimes and crimes against humanity focus of INTERPOL meeting.* <http://www.interpol.int/News-and-media/News-media-releases/2012/PR095> (2013-01-15).

¹⁶ Az ugandai Úr Ellenállási Hadsereg (Lord's Resistance Army) tagjai – Joseph Kony, Vincent Otti, Okot Odhiambo, Raska Lukwiya and Dominic Ongwen – ellen bocsátott ki elfogatóparancsot az ICC emberiség elleni bűncselekmények, háborús bűncselekmények, emberölés, nemi erőszak, emberrablás, szexuális bűncselekmények és gyermekek erőszakos besorozása miatt.

A Kongói Népi Demokratikus Köztársaságban fogták el Védaste Banguwihát, akit a Kigali Interpol Nemzeti Iroda körözése alapján népirtás és háborús bűncselekmények elkövetése miatt köröztek. A beazonosításában az Interpol globális személykörözési adatbázisa segített. Az Interpol az ICC kérésére piros sarkos körözést adott ki korábban Moammer Kadhafi megbuktatott líbiai vezető, valamint Szeif al-Iszlám nevű fia és sógora, a líbiai titkosszolgálatokat vezető Abdullah asz-Szenúsi ellen is. Jelenleg kilenc olyan körözés van érvényben, amelyet az ICC kérésére bocsátottak ki.¹⁷

Sárga sarkos körözés

Ezt a körözést az eltűnt személyek esetén bocsátják ki, legtöbbször kiskorúak esetében. Ennek a körözésnek van szerepe akkor is, ha valakiről nem lehet eldönteni a személyazonosságát és saját maga is képtelen az azonosítására.

Kék sarkos körözés

Kiegészítő információk kérhetők a bűncselekménnyel összefüggésbe hozható személy azonosságáról, tartózkodási helyéről, bűnözői szerepéről.

Fekete sarkos körözés

Az ismeretlen holttestek beazonosítását segíti elő. Itt a fénykép helyén nem csak az áldozat arcképe, hanem egyéb olyan jellegzetesség is elhelyezhető, mint fogminta, tetoválás, sebhely, de akár a helyszínen fellelt ékszer vagy egyéb tárgy, ami segít az áldozat azonosításában.

IV.4. Egyéb Interpol körözések

Zöld sarkos körözés

Figyelemfelhívás olyan személyekről, akik már korábban követtek el bűncselekményt és alaposan feltehető, hogy hasonló bűncselekményt követtek el vagy elkövethetnek más országok területén is.

¹⁷ Al-Senussi Abdullah (líbiai, szudáni – 2011), Saif Al-Islam Kadhaffi (líbiai – 2011), Ntaganda Jean Bosco (kongói – 2008), Abd Al Rahman Ali Muhammad Ali (szudáni – 2007), Harun Ahmad Muhammad (szudáni – 2007), Kony Joseph (ugandai – 2006), Odhiambo Okot (ugandai – 2006), Ongwen Dominic (ugandai – 2006), Otti Vincent (ugandai – 2006) – zárójelben az állampolgárság és a körözés kibocsátásának éve.

Lila sarkos körözés

Információk kérése vagy továbbítása a bűnözők által használt elkövetési módszerekről, tárgyakról, eszközökről, rejtékhelyekről.

Narancssárga sarkos körözés

Olyan eseményről, tárgyról vagy személyről szóló figyelemfelhívás, amely komoly és közvetlen fenyegetést jelenthet a közrendre. Itt lehet szó fegyverek ellopásáról vagy büntetés végrehajtás során történő szökésről is, ahol nincs kiadva nemzetközi elfogatóparancs, de figyelemfelhívás szükséges.

Interpol-ENSZ Biztonsági Tanács speciális körözés

Olyan csoportok és személyek esetében kibocsátott körözés, amelyek az ENSZ BT szankcióinak a célpontja.

IV.5. További együttműködési lehetőségek

Az ICC és az Interpol közötti megállapodásban szerepel és már korábban említésre került, hogy a felek kölcsönösen meghívják egymást a rendezvényeikre. Ennek az együttműködésnek a legújabb példája az „5. Nemzetközi népirtás, háborús bűncselekmények és az emberiség elleni bűncselekmények szakértőinek találkozója” volt, amelyet 2012. november 20-22-én Lyonban tartottak meg.

A találkozón negyven országból százötven rendészeti és igazságügyi szakértő vett részt, ezen felül húsz nemzetközi szervezet – köztük az ICC is – képviseltette magát. A konferencián megtárgyalták az információgyűjtések formáit, az információk megosztását, a nyomozási és ügyési szakaszokat, amelyek a háborús és emberiség elleni bűncselekmények területén szóba jöhetnek, valamint napirenden volt a képzés és a kapacitásbővítés témaköre is. Ennek során ajánlásokat is fogadtak el a résztvevők többek között arról, hogy az Interpol megvizsgálja operatív találkozók és munkacsoportok szervezésének lehetőségét és a fejleményekről beszámol az Interpol tagországoknak. Támogatják a legjobb gyakorlatok kidolgozását a súlyos nemzetközi bűncselekmények nemzetközi nyomozásához, különösen a pénzügyi és high-tech nyomozásokat illetően és felfedjék a lehetséges kapcsolódási pontokat a népirtás, háborús bűncselekmények és az emberiség elleni bűncselekmények területén. Támogatja azokat a javaslatokat, hogy az államok jogi és gyakorlati kereteket dolgozzanak ki annak érdekében, hogy fejlesszék az államok közötti együttműködést.

A résztvevők támogatták, hogy a nemzetközi bíróságok és a nemzeti hatóságok szorosabban működjenek együtt nem kormányzati szervekkel.¹⁸

¹⁸ A 2012. november 20-22-én megtartott konferencia ajánlásai alapján.